

Negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter

Halima El Abassi

Socialrådgiver & Cand.soc.

Ekstern Lektor, Aalborg Universitet

socialrdg@gmail.com

www.halimaelabassi.dk

Tlf.23824404

Dagsorden

- Velkommen og præsentation
 - Min egen historie
 - Negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter – definition
 - Seksualitet og parforhold
 - Udfordringer og dilemmaer
 - Familiedynamikker
 - Metoder og tilgange
 - Vigtige faktorer i arbejdet med negativ social kontrol
-

Min historie

- ▶ **Historien om den marokkanske pige fra Hedehusene og 16 årig brud til i dag rådgiver for Integrationsministeren og phd-studernede.**

Hvad er negative social kontrol og æresrelaterede vold ?

- Hvad er negativ social kontrol for jer?
- Hvordan forstår I æresrelaterede konflikter?

Er al social kontrol skadelig?

- Social kontrol henviser til et samfunds evne til at regulere sig selv i forhold til ønskede værdier, principper og regler. Vi er alle formet af den sociale kontrol, men når den begrænser menneskers selvstændighed, bevægelsesfrihed, seksualitet, trosfrihed eller sociale liv, så er der tale om negativ social kontrol, hvor målet er at modvirke afvigende adfærd.

Æresrelaterede konflikter

- ▶ Ved en æresrelateret konflikt forstås en konflikt, som knytter sig til opfattelsen i en familie af, at et familiemedlem har krænket familiens ære. Æren er tæt knyttet til den unges (kvindes) seksualitet, som skal kontrolleres, så den unge bevarer sin ærbarhed.
- ▶ En krænkelse af familiens ære kan f.eks. opstå i tilfælde, hvor et familiemedlem har en kæreste, har sex uden for ægteskab eller har valgt en ægtefælle mod familiens ønske m.v.
- ▶ Æreskodekset gælder kun i nogle familier, og det er ikke knyttet til bestemte religioner eller kulturer.

Definition af social kontrol

- ▶ Social kontrol kan udøves i forskellige relationer, individuelt eller strukturelt, og kontrollerende relationer kan være forskellige i forhold til hinanden
- ▶ Vi bør skelne mellem den formelle og uformelle og den primære og sekundære sociale kontrol
- ▶ Den primære kontrol er den nære, uformelle sociale kontrol, der udøves over for andre ved at fordømme uønsket adfærd og opmuntre til ønsket social adfærd og, som er en kvalitet ved de nære relationer

Social kontrol i en kontekst

- Ligestillingspolitik i Norden problematiserer sjældent den komplekse virkelighed minoriteter lever i, og overser strukturel diskriminering knyttet til intersektionalitet, hvor køn, klasse, race, etnicitet, religion m.m. påvirker kvinders levevilkår.
- Hvis vi måler ligestilling i Norden uden at tage minoritetskvindes situation med i betragtning, udelader man kvinder fra ligestillingspolitikken, og behandler dem som om de ikke var en naturlig del af den kvindelige nordiske befolkningen

Hvad dækker begrebet social kontrol over?

- En udfordring at finde begreber som fanger den reelle bredde i praksiser på feltet
- En vis skepsis i forhold til at anvende social kontrol blandt andet fordi begrebet kobler volden til kultur og dermed visse grupper.
- Hvilket begreb skal vi bruge i stedet for?

Hvor står vi i dag?

- ▶ Vi er kommet langt, vi ved meget og vi har mange indsatsområder
- ▶ Vi er stadig for specialiserede
- ▶ Vi symptombehandler og slukker for mange ildebrande
- ▶ Mindre grad på forebyggelse og efterværn
- ▶ Mest fokus på børn og unge
- ▶ Mindre grad fokus på forældrenes perspektiv
- ▶ For lidt forskning og erfaringsopsamling

Hvem er familierne?

- Minoritetsfamilier (flygtninge og indvandrere samt kristne minoriteter)
- Særligt sårbare og socialt udsatte
- Familier med dårlig økonomi, dårlig bolig, lav uddannelsesniveau
- Familier med migrationserfaringer
- Familierne er ofte marginaliseret
- Manglende sprog
- Manglende integrering i samfundet
- marginalisering
- Velstillede og veluddannede familier finder raffinerede løsninger på negativ social kontrol

Sexualitet hos minoriteter

- **SEKSUALITET SOM HEMMELIG OG FORKERT**
- **MØDOM OG RENHED**
- **Tabu og skam**
- **INTERNALISEREDE NORMER OM DEN RENE KVINDE**
- **Hvad sker der med etniske minoritetsunge, hvis seksualitet er tabu og potentielt vanærende?**
- **Hvordan påvirkes disse unge af uligheden i mænd og kvinders seksuelle frihed?**
- **Hvad skal der til, for at kvinder med minoritetsbaggrund kan blive frigjorte?**
- **Forståelse blandt fagfolk**

Hvad ser du som løsninger?

- **Hvad ser du som de vigtigste indsatsområder i forhold til at bekæmpe de problemer, som minoritetspersoner oplever i forhold til seksualitet, krop og ligestilling?**

Sæt jer i mindre grupper og drøft denne case (5 min)

- En fredag eftermiddag for et halvt års tid siden dukkede en ung pige op på dit kontor? .
Pigen var skrækslagen og fortalte, at hun samme weekend, på familiens foranledning, skulle giftes mod sin vilje.
- Pigen fortalte, at hun samtidig var udsat for ekstrem social kontrol, fysisk vold og afstraffelse derhjemme og frygtede for konsekvenserne, hvis hun modsatte sig ægteskabet.
- Pigen fortæller at hun ikke længere er jomfru, og at hun har en kæreste som familien ikke kender til.
- Hvad ville I gøre?

Konsekvenser af negativ social kontrol

- ▶ At være udsat for negativ social kontrol kan have alvorlige konsekvenser for, der kan opleve frustration, modløshed, tristhed og stress, og kan føle sig nødsaget til at leve et dobbeltliv i et forsøg på at have et almindeligt liv
- ▶ At være udsat for negativ social kontrol kan have alvorlige konsekvenser for den enkelte familiemedlem, idet kontrollen kan føre til psykisk mistrivsel, blive en barriere for social integration og føre til marginalisering
- ▶ Psykiske diagnoser .

Konsekvenser for forældre

- Sammenbrud i familien
- Kvinder uden arbejdsmarkedstilknytning eller uddannelse har dårligere forudsætninger for at tage del i det omkringliggende samfund
- Risiko for udsathed og marginalisering - Risikoen arves af deres børn
- Brist af drømme om videreførelse af drømmen for familien
- Psykiske lidelser
- Forvirring
- Mandens rolle sættes over styr – faren mister sin identitet
- Trækker sig fra samfundet som konsekvens af den svigt familien oplever

Forældreskab?

- ▶ Nogle forældre føler, at deres religion, identitet og kultur undermineres af pres fra det større samfund. Til en vis grad afspejler dette usikkerhed og frygt møde med det ukendte.
- ▶ Samtidig afspejler denne oplevelse en reel konflikt mellem forskellige måder at regulere det sociale liv på

Tvangs- og arrangerede ægteskaber

- Der findes ikke nogen samlet opgørelse over, hvor mange tvangsægteskaber, der finder sted i Danmark. En større undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet viser, at 4 % af unge med anden etnisk baggrund svarer, at de ”*slet ikke var involveret*” i valget af egen ægtefælle.
- Ordsprog ”arrangerede ægteskaber er som en kedel med vand på en kold kogeplade, der med tiden bliver varmere, medens kærlighedsægteskaber starter på en varm kogeplade, der med tiden bliver koldere”.

Kvinders udsathed

- I forhold til sundhed er kvinder særligt udsatte på flere områder, f.eks. viser sammenligninger mellem syv etniske minoritetsgrupper og minoritetsbefolkningen, at kvinder med etnisk minoritetsbaggrund generelt har et dårligere selv vurderet helbred, en højere og hyppigere forekomst af langvarig sygdom og et dårligere psykisk helbred end i gruppen af etniske danskere og end mænd med minoritetsbaggrund.⁵

Viden om seksualitet

- Det betones i flere undersøgelser at kvinder med etnisk minoritetsbaggrund har en begrænset viden om reproduktion, prævention og seksuelle spørgsmål.
- Erfaringer fra lærere og pigeclubber viser dels, at mange forældre er rædselsslagne ved tanken om, at deres døtre deltager i seksualundervisningen eller snakker om den slags 'private ting
- pigerne ved så lidt, at det der er basalviden for mange danske børn er volapyk for dem, hvilket stiller store krav til undervisningen
- Oplevelsen er, at man godt kan få pigerne til at lytte, men at, især de arabiske piger, har det svært med seksualundervisningen i skolen, ikke mindst fordi der er drenge tilstede

Etniske minoritetskvinder og overgreb

- ▶ Tal fra kriminalregisteret og IDA-databasen fra Danmarks Statistik viser en overrepræsentation af indvandrer- kvinder og kvindelige efterkommere over 15 år i forhold til anmeldelse af vold begået mod dem
- ▶ Hertil viser statistik fra 2009, at 29 % af kvinderne på krisecenter ikke har dansk statsborgerskab, og knapt halvdelen (49 %) af disse kvinder svarer, at deres opholdsgrundlag i Danmark er familiesammenføring.
- ▶ Kvinder med anden etnisk baggrund opholder sig desuden ofte længere tid på krisecentrene end danske kvinder og flytter oftere tilbage til voldsudøveren
- ▶ Disse kvinders situation er yderst vanskelig, og de har behov for særlig hjælp. Dette kan bl.a. hænge sammen med at kvinder med anden etnisk baggrund potentielt kan udsættes for flere typer af overgreb end danske kvinder.

Kompleksiteten i kvindernes udfordringer

- Udover seksuelle overgreb, fysiske og psykisk vold, kan særlige overgreb mod uden-landske/familiesammenførte kvinder bestå i trusler om hjemsendelse eller tvangshjemsendelse, indpodning af frygt for myndighederne, tilbageholdelse af information, trusler om eller faktisk kidnapning af børn, løgnagtig information til familien i hjemlandet, krav om prostitution, gældsættelse ved falsk underskrift, forhindring af integration, tvangsarbejde, framelding af kvinden i folkeregistret m.v

Dilemmaer

- ▶ forholdet mellem det offentlige og private liv er konfliktfyldt, ikke mindst for unge minoritetskvinder, som ofte oplever en modsætning mellem moderne idealer om lighed mellem køn i det offentlige liv og idealer om kvinders og mænds forskellige roller og funktioner i familien
- ▶ Piger/kvindes autonomi/frihed i forhold til familie/slægt/etnisk og kulturel gruppe er i kernen i dette dilemma, der berører centrale spørgsmål om familiens og religionens rolle i samfundet.

Opdragelse

- ▶ Indvandrerforældre har en stærk positiv orientering mod skole og uddannelse, men i spørgsmål relateret til svømmeundervisning for drenge og piger, lejrskole, brusebad efter gymnastiktimer osv. Forældre mener, at deres ønsker behov for medbestemmelse overskrides
- ▶ De bliver ikke hørt

Frygt for kommunen og andre myndigheder

- Mest tydeligt opstår konflikten i form af frygt for det offentlige, som for nogle forældre opfattes som en konstant trussel og en invasion af familiens suverænitet
-

Hvorfor social kontrol ?

- ▶ Fortsættelse af ægteskab som institution opfattes som centralt for at være i stand til at fortsætte familiestruktur, tro og identitet og bekymring for børns fremtidige ægteskaber er en vigtig drivkraft for social kontrol

Formålet med forældrenes sociale kontrol

- ▶ I baggrunden lurer frygt for plejehjem, som for nogle er et symbol på konsekvenserne, hvis de ikke klarer at bevare familien, som de kender den.
- ▶ Derfor er der for nogle forældre en masse på spil i opdragelsen og ikke kun forsøget på at begrænse de unge

Religionens betydning

- ▶ Graden af forældrestriktioner er direkte relateret til forældrenes kulturelle orientering og grad af religiøsitet.
- ▶ Jo mere forældre er bekymrede for at bevare kulturen fra hjemlandet, og jo mere religiøse forældrene er, desto mere sandsynligt er det, at de unge vil have alvorlige forældrestriktioner.

Forældrenes perspektiv

- Netværk og normer i opløsning
- Savnet efter kollektivet
- Standarder for solidaritet og autoritet
- Tomhændet i en mærkelig og truende verden
- Mangel på værktøjer
- Et samfund uden normer
- Religion og kultur under konstant pres
- Den invaderende stat
- Skole som allieret og trussel
- Frygten for børns velfærd
- Fremtiden på spil
- At fortsætte ægteskabet som institution
- Frygt for det plejehjem

Metoder

- ▶ Der er både forebyggende indsatser og indsatser af indgribende og behandlende karakter.
- ▶ Forebyggende indsatser kan sandsynligvis gøre en positiv forskel på området, da der er dokumentation for sådanne indsatsers generelle positive virkninger

Barriere i arbejdet med negativ social kontrol

- Professionelle synes, det er vanskelige sager, fordi de har svært ved at sætte sig ind i så alvorlig en problematik.
- Ofte føler de ikke, at de har den fornødne viden.
- Andre gange er de bange for at handle forkert eller for at blive kaldt racister.
- Tænk nu, hvis man blander sig unødigt i en families anliggender eller kommer til at gøre mere skade end gavn?
- Berøringsansgt

Barriere i forhold til negativ social kontrol

- Hvis man udelukkende anvender kulturelle og religiøse forklaringer i problemforståelsen af familierne, får man svært ved at analysere den sociale kontekst, som kan have afgørende betydning for familiens aktuelle situation
- Personen i situationen?

Metoder og tilgang til forebyggelse af negativ social kontrol

- Et engagerende arbejdsfelt, der stiller krav om bevidsthed om etiske principper, en solid faglig viden og erfaring, nysgerrighed, om egne roller m.v.
- Se negativ social kontrol som omsorgssvigt
- Vi er nødt til at forstå problemet, hensigten med arbejdet, hvad der skaber forandring, og at anvende arbejdsredskaberne mere bevidste.
- Arbejdet stiller krav til at se nuanceret på den enkelt og ikke bare en der bærer sin kultur.
- Information og anerkendelse.
- Arbejdet stiller krav til vores faglighed og fællesskab med vores kollegaer

For lidt eller for meget kultur/religion

- Ikke nok forståelse for forældrenes kulturelle baggrund.
- Mistror forældrene uden grund og griber ind for hurtigt.
- For meget respekt for kultur og religion. Man svigter børnene. Tærskelen for indgriben bliver for høj.
- Behandler alle problemer som et udtryk for kulturforskelle. Tærskelen kan være både højere og lavere end overfor majoritetsfamilier
- Se individuelt på hver enkelt familie

Professionalisme

- Forældrekontakten til etnisk ikke etniske danske forældre bør principielt tilgås på lige fod med sager, der vedrører etnisk danske familier.
- Profesionelle bør altid vurdere fagligt og uden fordomme ud fra den enkelte sag, hvilke videre skridt, der vil være konstruktive og hvilke, der kan være potentielt konfliktoptrappende.
- Professionalisme
- Mod

Den professionelle opgave

- Det har enorm betydning for sagens udvikling, hvorvidt familien er meget traditionel
- Er det en familie, der går meget op i ære og dyd, skal du være særlig påpasselig
- Hvad betyder religion for familien, taler de ofte om begreber som ære?
- Spørg ind til familiens værdisæt, så du kan danne dig et billede af, hvad der vejer tungt i familien
- Hvordan plejer de at reagere på lignende problemer. Spørg ind til, om der har været tilfælde tidligere, og hvordan familien har håndteret disse
- Husk at være opmærksom på hele familien og netværket

Gode råd

- Tal med forældrene – fokus på deres omsorgskompetance og opdragelsestrategi, forståelsen af seksualitet og forskelle på drenge og piger
- Forholde sig til egen usikkerhed – supervision – tal om det
- Ikke kulturalisere problemerne – ikke under eller overfokusere
- Faglighed og metoder der virker
- Tværfaglig samarbejde
- Brug gode tolke
- Vær bevidst på egen kultur
- Tid

Tak for ordet 😊

I tilfælde af spørgsmål kontakt mig gerne på
telefon 0045 23824404 mail socialrdg@gmail.com

Hjemmeside:

www.halimaelabassi.dk

www.rem.dk

